

# DE REFORMATIE

## WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr E. T. v. d. Born, Helpman (Gr.); Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. van Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr J. v. d. Linden, Zeist; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijkemaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijkemaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr A. Ringnald, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswerd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wollega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Jan Zwart, Zaandam.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:  
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:  
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.  
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.  
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.  
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Weatherhead. — Uit de Schrift: Geest en Woorden. (Jes. 59:21.) — Kerkelijk Leven: „Hollandsche Gereformeerden in Londen. II. „Nieuw Nederland“ loopt van stapel... — Literatuur en Kunst: De nood der Rijken. — Even Parkeeren: Hoe de Heilige Geest de Kerk in de zorgen stort. — Uit het Pol. en Soc. Leven: Berdjajew en het Sociale Vraagstuk. — Geestelijke Adviezen: Of hij ook deze gewisse belofte Gods gelooft. — Het Boek van de Week: In de schaduw van Hangchow. — Zending en Evangelisatie: De Missie en de Islam. — Perschootuw. — Kerknieuws.

## HOOFDARTIKEL

Weatherhead.

Eenigen tijd geleden schreef Ds A. G. Barkey Wolf een paar artikelen in „De Standaard“ over het kerkelijk leven in Londen. Hij vertelde daarin, hoe hij ook een kerkdienst bijwoonde bij Leslie Weatherhead, den beroemden Londenschen predikant, die elken Zondag stampvolle kerken „trekt“ en toeloop heeft van velen, die de kerk den rug hadden toegekeerd.

Bij den morgendienst stonden de kerkgangers al een uur vóór den aanvang op de trottoirs onder politiebewaking te wachten tot de deuren der kerk zouden opengaan. 's Avonds was de kerk met 2000 zitplaatsen weer vol tot in de uiterste hoeken. Ook door zijn geschriften is Weatherhead beroemd. Verscheidene werken werden ook in het Hollandsch vertaald. En 't schijnt, dat zij als het nieuwste op dat gebied druk gelezen worden.

Ook onder ons wordt hij met belangstelling door jongeren gelezen. En dezer dagen zag ik een advertentie van zijn uitgaven in „Bouwen en Bewaren“.

Ongetwijfeld zullen onze jonge mensen zich afvragen in hoever de lectuur van Weatherhead voor ons geschikt is en of we hier een betrouwbare gids hebben, die ons wijsheid naar de Schriften leert.

Ds Barkey Wolf spreekt over zijn gevoel in die stampvolle kerk onder een levendige toespraak „Waarom zullen wij ons bij de Kerk voegen“.

Hij zegt: „Ik had een gevoel, dat God groote dingen bezig is te doen door Leslie Weatherhead“.

Hij vergelijkt hem met Spurgeon, „maar met dit verschil, dat Spurgeon zich ongetwijfeld nauwer aansloot bij den Bijbel, en meer conservatief was in den goeden zin des woords, dat hij leerstukken als de rechtvaardigmaking, de uitverkiezing, de algeheele verdorvenheid van de mensche lijke natuur meer openlijk op den kansel leerde.“

Ds Barkey Wolf zegt het wel in 't fluweel. Spurgeon was „meer openlijk“ Schriftgeloozig. En „meer conservatief“ geloovig.

Hij kon beter zeggen: Spurgeon predikte de waarheid der Schriften en Weatherhead staat tegenover de gansche Schrift en tegenover de Belijdenis. Niet in enkele punten, maar in wat onze vaders noemden de grondwaarheden.

Ik wil uit zijn boeken een belangrijk punt naar voren brengen, waaruit blijkt, dat Weatherhead geen vertrouwde gids is voor onze jonge mensen. Een Londenaar zei tegen Ds Barkey Wolf: O, Weatherhead moet u niet gaan hooren, want die loochent de godheid van Christus.

Het is wel wat al te zwak argument als Ds Wolf dan zegt: „Ik meen zelfs te weten, dat Weatherhead de leerstukken van rechtvaardigmaking, uitverkiezing, algeheele verdorvenheid van de mensche lijke natuur (en van de godheid van Christus) zeer beslist aanneemt.“

„Zijn eigen collega's, ook uit de Methodistenkerk, noemen hem rechtzinnig“.

Wat voor rechtzinnigheid dat dan is kan blijken uit het volgende:

Weatherhead schreef een boek: *Waarom lijdt de menscheid?*

De Heilige Schrift antwoordt, dat de dood (en daarbij het lijden van het gansche scheepsel onder de dienstbaarheid der verderfenis, Rom. 8:21) bezoldiging der zonde is. Adams arbeid in het zweet zijns aanschijns en Eva's moedersmart staat in het Schriftverhaal in het allernauwste verband met de zonde van ons allen in ons Verbondshoofd Adam. En geen enkel kindje wordt er onder ons gedoopt, dan nadat wij beleden hebben, dat wij en onze pasgeboren kinderen in Adam voor God verdoemelijk zijn en daarom aan allerhande ellende, ja aan de verdoemenis zelve onderworpen zijn. Dat zegt nog iedere doopsbediening onder ons ook metterdaad door de afwassing. Wij spreken daarbij van den toorn Gods en van Zijn streng oordeel over de onboetvaardige wereld van vóór den zondvloed.

Maar als onze kinderen dan ongeveer 20 jaar worden, krijgen zij dit Christelijk boek van Weatherhead in handen. 't Leest prettig. 't Spreekt schijnbaar heel diep en teer van ernstige problemen, van lijden (wie heeft dan geen eerbiedige aandacht?) en van een goeden God, die Almachtig is en wijs. Zonder erg kan de lezer dan den geest en de probleemstellingen van dit boek aanvaarden. De oude antwoorden op de vraag van het boek zijn dan „te gemakkelijk en te ruw“. Hier is „dieper werk“ en „teerder aanvoelen“ en „psychologische benadering“. En zoo strikt zich het niet al nauwer over den argeloozen lezer. Straks geeft hij het boek aan z'n vrienden.

Hier is gevaar!

Het is inderdaad ontstellend met welk een oppervlakkige goedmoedigheid deze schrijver over dat ontzaglijk feit van onze zonde en Gods gerechtigheid en Zijn rechtvaardig oordeel heenredeneert. Dat vele z.g. Christenen niet meer willen weten van Gods gericht als ze welvarend zijn, is nog te verstaan. Maar dat iemand, die Christen wil heeten, zóó vlak bij de „allerhande ellende“ in al zijn concrete vormen van pijn lijden en rouw dragen staat en dan zoo absoluut Gods gerechtigheid en heiligen toorn tegen de zonde ontkent, dat is schrikkelijk.

Zijn hoofdmotief is, dat wat met ons gebeurt er eigenlijk niet toe doet. Het enig belangrijke is, wat in ons gebeurt. Het eenig belangrijke is onze reactie op hetgeen met ons gebeurt. Blz. 35.

Het motto op het titelblad zegt: „Noem de Wereld, zoo ge wilt, „de Vallei der Ziele-vorming“. Dan zult ge het nut der wereld ontdekken.“

Alles is er op de wereld voor deze Ziele-vorming. 't Is niet toevallig dat Ziele met hoofdletter staat, want de goede god heeft ook geen ander bedoelen, dan dat door allerlei onvermijdelijke maar nuttige pijnen en smarten heen alle „Zielen“ gevormd worden tot iets beters.

Vroeger verwarde men nog natuurverschijnselen (die immers ook de Menschenziel moeten opvoeden?) met Goddelijke oordeelen.

Weatherhead zegt:

„Eigenlijk zijn de schrijvers van het Oude Testament gedeeltelijk verantwoordelijk voor onze moeilijkheid“, dat wij ook nog meenen, dat er oordeel Gods onder ons lijden, of in ieder geval een niet-helpen-Gods is. God helpt ons geestelijk altijd in onze Ziel — ook als wij pijn moeten lijden. Wij meenen, dat God dat „natuurverschijnsel“ pijn zendt als oordeel. Dat deden de oude Israëlieten ook. Waarom helpt Hij niet, vroegen zij. „Zoo verwarden zij natuurverschijnselen met het Goddelijk oordeel“. Bijv. toen de Egyptenaren in de Roode Zee door den vloed verzwoegen werden, zagen de vrome Israëlieten hierin de hand van God. „Wanneer de Roode-Zee-ramp een gods-oordeel was, waarom zouden wij de Quetta-aardbeving dan niet bij denzelfden naam noemen?“

Wanneer gij de aardbeving niet als Gods straf beschouwt, waarom beschouwt gij de Roode Zee-ramp dan wel als zoodanig? Wij kunnen onzen kinderen niet leeren, dat Gods liefde... vroeger de Israëlieten zoo hoog boven de Egyptenaren stelde, dat Hij den vloed tegen laatstgenoemden keerde, zoodat zij verdrongen. Wij moeten alle natuur-rampen uit één oogpunt beschouwen. God laat zoowel aardbeving als springvloed toe, maar Hij zendt geen van beiden als wraak-werktuig. Ik wil daarmee niet zeggen, dat God zulke gebeurtenissen niet gebruikt (lees, om de Ziel op te voeden, A. J.). Ik leg er alleen maar den nadruk op, dat wij ons aan een onmogelijke voorstelling van God overgeven, wanneer wij aannemen, dat Hij honderden van Zijn scheepselen vernietigt door handelingen welke Zijn nederigste, eenvoudigste geloovigen vervult met meelij voor de slachtoffers.“ (Blz. 37).

Wij bidden bij den doop onzer kinderen: Gij, die den verstokten Farao met zijn volk in de Roode Zee verdrongen hebt, en Uw volk Israël droogvoets daardoor geleid hebt, door hetwelk de Doop beduidt waard...

Zullen we onze jonge mensen dan niet waarschuwen voor boeken als van Weatherhead, waar de Apostolische geloofsbelijdenis: ik geloof in Jezus Christus, den Zoon Gods, die komen zal uit den hemel om te oordeelen de levenden en de dooden — zoo in zijn diepste grondslagen ondermijnd wordt en waar van artikel 37 onzer Nederlandsche Geloofsbelijdenis niets meer blijft staan. Zullen wij hen niet waarschuwen voor dergelijke „Christelijke“ boeken, die het Oude Testament en daarmee ook het Nieuwe — het gansche Woord van God, krachteloos maken?

Maar, zal men zeggen — is er dan wel gevaar, dat ze het zullen slikken? Men zij niet al te gerust. Want er zijn helaas wel jonge Gereformeerden, die op een gevoel afgaan en die het niet zoo erg vinden als „leerstukken“ als boven geloofend, of „niet openlijk“ geleerd worden (dat betreft immers maar het intellect?) en die het wel prijzenswaardig netjes „conservatief“ vinden als iemand orthodox is, doch een beetje vooruitsarend is daarom niet te veroordeelen? Dat mag toch ook wel? Als de „Ziele-vorming“ maar doorgaat. En die wordt zeer bevorderd door dit boek, want het is inderdaad „psychologisch“, zooals men dat tegenwoordig in een kwarteeuw achteraan komende intellectuele kringen gaarne heeft.

Men were zorgvuldig deze boeken uit onze Christelijke bibliotheken of waarschuw openlijk tegen deze lectuur.

A. JANSE.

## UIT DE SCHRIFT

Geest en Woorden.

Mijn Geest Die op u is, en Mijn woorden, die Ik in uw mond gelegd heb, die zullen van uw mond niet wijken.

Jesaja 59:21.

Hier spreekt God tot Zijn Kerk. Tot de Gemeente die den Geest ontving. De HEERE troost haar met de vastheid van het Verbond. Hij aangaande, zegt Hij, dit is Mijn Verbond met hen.

Hij begint dus over Zijn volk te spreken. Maar nu Hij den rijken inhoud van het genadeverbond openbaren wil, richt Hij zich tot dat volk. In de intimiteit Zijner verkiezende liefde.

Mijn Geest, die op u is, en Mijn woorden, die Ik in uw mond gelegd heb, die zullen van uw mond niet wijken.

Het verbond is dus niet iets dat in de lucht hangt, als een soort zwevende en onbestemde zaligheid. Neen, het is de meest intieme, persoonlijke relatie, waarin God treedt tot de kerk.

Och, roemen in het verbond, dat schijnt voor sommige dwalende christenen een negeren van de vrije genade Gods. Alsof wij met God een soort verbinding maken; wij doen dan óók wat; en dat is niet zoo vernederend voor onze natuur als de leer, dat we door genade alleen zalig moeten worden.

Maar ge ziet hier het omgekeerde. Alles is juist van den HEERE alleen. Hij wil, dat Zijn volk zich vermaand weet, en verplicht tot een nieuwe gehoorzaamheid.

Als genade de harten aanroert, zijn ze geen steenen, die het water des levens niet kunnen indrinken, maar dorstige akkers, waarop wat groeit. Zie maar, hoe alles van den HEERE is. Mijn verbond met hen, zegt de HEERE: Mijn Geest, die op u is; (als gave van Mij); Mijn woorden, die ge niet uit uzelf in uw mond neemt, neen, die Ik in uw mond gelegd heb, die zullen van uw mond niet wijken, niet omdat gij ze zoo goed bewaart, maar omdat Ik een vast verbond met u heb gesloten.

Ziet ge nu, aangevochten zielen, hoe troostvol de prediking van het verbond is, als die naar de Schriften geschiedt? Want dat de Kerk den Geest bezit, en dat Gods woorden in haar mond zijn, is al een klaar bewijs voor de trouw van Zijn verbond.

Maar dit openbaart zich in het nauw verband van Woord en Geest.

De Geest op de Kerk, en daarom de woorden Gods in haar mond. Gelegd, maar opdat zij ze uitspreken zou in het midden der wereld.

Hier is nu sprake van de Woordverkondiging, die de Heere door Zijn Geest aan de Gemeente toevertrouwd, en die haar groot privilege is. Maar ook haar heilige roeping.

Mijn woorden in uw mond. Niet u w woorden. Wat wordt het vaak vergeeten in onzen tijd!

Dan zoekt men zijn kracht in het eigen getuigenis, in het warme woord, dat spontaan opwelt uit eigen bewustzijn, en waarin eigen emoties zich uiten. Men spreekt menschenwoorden, mooi misschien, boeiend en interessant, maar: geen woorden Gods.

Wat is in dit opzicht de Pinksterrede van Petrus welsprekend! Als hij eens een eigen woord uit persoonlijk ervaren en beleven had willen spreken, eigen zonde eens eerlijk had opgebiecht, en op pakkende wijze verteld had, hoe de genade van zijn Heiland alles in zijn leven anders gemaakt had, dan zou er stellig bijzonder contact geweest zijn tusschen hem en zijn hoorders; men zou hebben genoten van een zoo enthousiast persoonlijk getuigenis. Maar zouden er dan, als vrucht van zijn preek, óók drieduizend bekeerlingen gekomen zijn, die innerlijk aangegrepen, vroegen; wat moeten wij doen?

Neen, Petrus predikt alleen de woorden Gods, zonder er iets bij te voegen uit eigen ervaring. Zijn rede heeft een sterk objectieven inslag, zij is niet anders dan strijden met het zwaard des Geestes, Gods Woord.

O, als Petrus eens had willen vertellen! Wat zou hij, juist hij, een stof hebben gehad. Doch, neen, onder de hooge spanning des Heiligen Geestes spreekt hij alleen de woorden Gods, en opent de Schriften.

Daartoe waren er vurige tongen op de Pinkstergemeente.

Daartoe werden de lippen der discipelen ontsloten, om te spreken in vreemde talen, die de Geest hun gaf uit te spreken, aangaande de groote werken Gods.

Zoo alleen werkt het verbond.

Zoo alleen openbaart zich de zegen des Geestes. Want hier ligt de overwinning der Kerk vast.

Zonder den Geest kan de kerk niet getuigen, de christen niet belijden.

Maar met dien Geest spreekt zij de woorden Gods.

Zoo alleen realiseert zich het verbond der genade.

Als vrucht van 't profetisch getuigenis der Kerk. Welk een nieuw licht werpt Pinksteren dus op het genadeverbond.

Als vaste, heilige en veilige verbintenis; het maakt verband, het brengt God tot Zijn eer, het verheerlijkt Christus, alles nemende uit Zijn volheid, het maakt de Kerk krachtig in het getuigen door den Geest.

Dit is Mijn verbond met hen, zegt de HEERE: Mijn Geest, Die op u is, en Mijn woorden, die Ik in uw mond gelegd heb, die zullen van uw mond niet wijken. Dat is genoeg voor tijd en eeuwigheid. En niets gaat daar bovenuit.

Heer, al, maak mij Uwe wegen, door Uw Geest en Woord bekend.

F. C. M.

## KERKELIJK LEVEN

### „Hollandsche Gereformeerden in Londen". (II.)

Tot mijn verwondering heb ik gemerkt, dat onderscheidene lezers uit het feit der publicatie van Dr van Lonkhuyzen ingezonden stuk in het vorig „Reformatie"-nummer meenden te moeten afleiden, dat ik de bezwaren van Dr v. L. deelde.

Maar dat is toch een vergissing. Ik was en ben zelf lid van het Comité, dat voor de Nederlandsche gereformeerden in Londen iets poogt te doen, en geloof, dat gezegd Comité alle recht heeft op steun en waardeering. Maar juist omdat ik ook zelf het werk van het Comité voor eigen verantwoording mede genomen had, meende ik te meer er goed aan te doen, critiek niet te smoren. Men kan toch wel naar den ander luisteren? Noemde ik Dr v. L.'s artikel „belangrijk genoeg om er plaats voor in te ruimen en er op te antwoorden", dan wilde ik daarmee zeggen, dat de principiële kwesties, door Dr v. L. te berde gebracht, wel degelijk met de zaak zelf te maken hebben. Men kan uitgebrachte critiek belangrijk vinden, zonder het er mee eens te zijn.

Ter beantwoording van Dr v. Lonkhuyzen's artikel volgde hier allereerst wat Mr A. J. L. van Beeck Calkoen op mijn verzoek zoo vriendelijk was te schrijven:

#### Een eigen afgescheiden Hollandsch Kerkje.

Dr van Lonkhuyzen noemt het streven om de Nederlandsche Gereformeerden in Engeland kerkelijk te vereenigen, minder welwillend: „het stichten van een eigen afgescheiden „Hollandsch kerkje". Hij vindt het beter, dat de menschen Engelsch leeren en dan... ja wat dan? Zich aansluiten bij een kerk in Engeland van Gereformeerde belijdenis en kerkvorm? Weet Dr van Lonkhuyzen daar raad op, dan zal het Comité dat gaarne vernemen. Hij leze echter eerst de voortreffelijke artikelen van Dr Kraan over het werk in Londen, welke deze schreef in het „Vlaardingsch Kerkblad".

Ik zou niet gaarne gehandeld hebben naar den raad van Dr v. L., en de Gereformeerde broeders en zusters, die tot een korter of langer verblijf in Engeland genoodzaakt worden en ons verzochten voor het kerkelijk verband met Nederland een weg te vinden, hebben geantwoord: zoek in Engeland maar uw eigen weg. Ik ben blij nu aan Gereformeerde ouders, wier kinderen naar Engeland gaan en vragen om het kerkelijk adres voor attestatie e.d., te kunnen antwoorden: wij zijn bezig een oplossing te zoeken. Dat die oplossing reeds gevonden is, is niet gezegd. Ik kan daarom ook niet van repliek dienen op alle vragen over de kerkelijke positie of op alle quaesties van kerkrechtelijke aard, die Dr v. L. moveert, ingaan.

Ik vraag aandacht er voor, dat ik schreef — het stuk waarop hij aanslaat is van mijn hand — „gelijktijdig werd in ons land een Comité gevormd, dat hun behulpzaam wil zijn in het streven het goede spoor te vinden in den vreemde".

Het Comité in Nederland zoekt naar oplossingen. Binnenkort zal wel blijken, wat het resultaat is van het werk. We vertrouwen voorts, dat de komende Generale Synode de regeling zal treffen, die het mogelijk zal maken voor het Comité om den arbeid, dien het ter hand nam ter voorbereiding van een kerkelijke regeling, neer te leggen.

Tot zoover de opmerkingen van Mr van Beeck Calkoen. Naar mijn meening is hiermee de hoofdzak beslist. Ieder kan er uit zien, dat het Comité niet verder gaan wil, dan zijn bevoegdheid toestaat. Natuurlijk staat het niet aan mij, mededeelingen te doen, die slechts het Comité, stel, dat het dit wilde, vermag te verstrekken. Wel mag ik als redacteur over hetgeen ter publieke kennis gebracht werd, mijn oordeel uitspreken. En ik doe dat des te gereeder, nu ik met zoo groote ingezondenheid den arbeid van dit Comité kan begroeten.

Misschien is dat ook wel een gevolg van het feit, dat ik niet de onzekerheid van Dr v. L. deel, die nog niet weet, of het hier wel gaat om „onthuikend gereformerd leven". Zelf heb ik van nabij kennis mogen maken met één der gereformeerde gezinnen, waar thans sprake van is, en de moeilijkheden vernomen, die er zijn voor menschen met een gereformeerde opvoeding. Omdat ik de zaak van belang acht, wil ik volgende week daarvan wel iets vertellen, en dan tevens mijn antwoord op Dr v. L.'s artikel besluiten. Met opzet beperk ik me deze week tot dit weinige, omdat het mogelijk is, dat het Comité zelf nog eenige toelichting geven wil. Als ik deze week nog meer schreef, zou misschien onnodige herhaling het gevolg zijn.

K. S.

### „Nieuw Nederland" loopt van stapel....

Het is voor sommigen — of moet ik zeggen: velen? — misschien niet kwaan geweest, dat per radio de mogelijkheid geschapen is, om kennis te nemen van wat de Utrechtsche samenkomst der „Oxford-groep" zoo al opgeleverd heeft. Want zij, die gemeend hebben, dat de door Dr E. D. Kraan uitgebrachte critiek op deze „groep" te ver ging, hebben, zoo zij althans nog vragen naar Christus, en naar de verkondiging van de verlossing door Zijn bloed, en naar de Hellige Schrift, zich wel ten zeerste teleurgesteld moeten voelen door hetgeen uit die Oxford-samenkomsten te vernemen viel.

Militant was de toon. Het bekende „In naam van Oranje, doe open de poort" leverde de melodie voor volgenden zang:

#### NIEUW NEDERLAND.

Wijze: „In Naam van Oranje doe open de Poort".

We luiden nu juichend Nieuw-Nederland in,  
We stellen de wereld een daad.  
Omver met de wallen — dit is een begin  
het einde van tweedracht en haat.  
We willen een leven aan eenheid gewijd,  
We willen een volk dat door God is geleid:  
Nieuw Nederland vrij in God's plan.  
Het zal! En het moet! En het kan!

In naam van de Wil die de wereld bestuurt,  
De Oxford-groep staat voor de poort.  
Te lang heeft de druk der verdeeldheid geduurd,  
God's stem is te lang niet gehoord.  
We zetten de zonde en slaphed opzij.  
We willen de menschen veranderd en vrij:  
Nieuw Nederland vrij in God's plan.  
Het zal! En het moet! En het kan!

Opzij met de hebzucht, de angst en 't geweld,  
Omlaag met conventie en waan.  
Er is slechts één wet die door God is gesteld,  
Het Leven vangt heden eerst aan.  
Omver met het bolwerk der dwingelandij,  
We bouwen de brug van het Ik tot het Wij:  
Nieuw Nederland vrij in God's plan.  
Het zal! En het moet! En het kan!

En verwarrend is ook de taal, die men spreekt. „Heden ten dage", zoo heet het, „heden ten dage zijn er in vele landen mannen en vrouwen, die gemobiliseerd zijn aan een supernationaal front, om onder Gods leiding een nieuwe wereld op te bouwen.

De Oxford-groep is een zoo grondige revolutie, dat geen andere revolutie noodig, of zelfs mogelijk is."

Men lette ook op het exclusieve, dat spreekt in de propaganda. „De Oxford-groep is een beleven, geen organisatie. Men kan er geen lid van worden, noch zijn lidmaatschap opzeggen. Men is erin of staat er buiten, al naargelang men Gods bevelen gehoorzaamt." Wie dus niet de hier gehuldigde opvatting inzake „Gods leiding" aanvaardt kan, staat er buiten, omdat hij niet gehoorzaam is. Welnu, wat wij voor leiding Gods houden, is volstrekt anders dan wat men hier daar voor aanziet. Voor ons besef kan men Gods leiding slechts volgen, ja, ook slechts kennen, als men de Schrift laat spreken. Hier is het „luisteren" naar God geen gehoorzaam volgen van de Schrift, doch een luisteren naar zichzelf: de eigen opwellende gedachten worden aangezien voor uitspraak Gods. De kerkgeschiedenis levert bewijzen ten overvloede van het onherroepelijk mislukken van zoo ondernomen pogingen tot het verstaan van Gods stem.

Zou de Schrift bij deze „groep" spreken, men zou een andere „toepassing" maken op de met vette letter gedrukte uitspraak: „Men kan geen goede ommelet van bedorven eieren bakken".

Blijkbaar gelooft men hier niet aan den „ouden mensch" in den vernieuwden, niet aan het nog maar „klein beginnel" der gehoorzaamheid, dat ook „de allerheiligsten" nog slechts hebben. Geen wonder ook, want hetgeen in den Catechismus op deze uitspraak volgt, dat n.l. desondanks de heiligen toch „met een ernstig voornemen niet alleen naar sommige, maar naar al de geboden Gods beginnen te leven", ook dat is hier een onbekende waarheid. Geen wonder dan ook, dat de bekende theoloog Emil Brunner zich hier zoo thuis gevoelen kan; hij heeft „het (ongrijpbare, onschrijfbaar) gebod: (enkelvoud) scherp onderscheiden van „de (concrete) geboden" (meervoud), en het „leven naar de geboden" wel moralisme, doch niet een beantwoorden aan Gods waren wil, niet een navolgen Gods genoemd. En daarom komt de ethiek der Oxford-groep klaar zonder Schriftuurlijk onderwys (zelfs de tien geboden behooren volgens Brunner tot de „lex", de „wet", die iets heel anders is dan Gods eigenlijke goddelijke wil). De leer der machteloosheid slaat om in haar tegendeel. „Heeft U", zoo vraagt men hier, „heeft U eenig idee wat zedelijk bederf is? Het is elk compromis, ieder toegeven aan datgene in onszelf of in de wereld, dat den toets niet kan doorstaan van de vier eischen van Christus: absolute eerlijkheid, absolute reinheid, absolute onzelfzuchtigheid en absolute liefde — vaak dingen, die niet uitgesproken wit of zwart, maar neutraal lijken. Niet heelemaal schoone wasch is vuile wasch.

Verander den mensch en de volkeren zullen veranderen.

De wereld zegt: „Maar je kunt de menselijke natuur niet veranderen!" Uit eigen ervaring weten wij dat dit een leugen is", zoo luidt de conclusie.

Maar waar zóó over den mensch gedacht wordt, en zóó over zijn verdorvenheid, en zijn macht tot zelfverbetering (men wil „een einde maken aan het bederf"), daar kan men wel uitroepen, dat „materialisme en zedelijk bederf" onze „werkelijke vijanden" zijn, doch in de werkelijkheid komt men tot denzelfden hoogmoed, als waarin Marxisten (en dus materialisten) als Kleerekooper zich verstrikt. Kleerekooper heeft eens het oprukkende proletariaat vergeleken met de eerste Pinkstergemeente; de kerk was natuurlijk van die Pinkstergemeente zeer ver afgeweken. Niet anders klinkt hier het zelfverzekerde woord. Op denzelfden dag, waar op de kerk haar Pinksterfeest vierde, en deze Oxford groep den Zondag misbruikte, klonk hun natief-hoogmoedig woord:

„PINKSTERE"

PINKST  
10.30 v.m.

En tegen 11  
lijk e om w  
Alsof Joël C  
kerk en volk  
„geestelijke o  
making van  
den, zegt G  
vleesch. Uw  
Uwe ouden z  
zullen gezich  
en over de  
Geest uitgiet  
daar aan tr  
den loop van  
een stad duiz  
Geest en zij n  
Kan deze Zo  
land? Kan e  
het tot een l  
Joël, geleze  
Ik heb me  
gevraagd we  
delingen der  
der van hun  
Geen wonder  
dit „nieuw N  
delingen der  
hoogden Chr  
schen deze  
Want was  
ook van het  
zwaard der  
de gezinnen  
nationaal Cl  
„nationalism  
isme kan de  
nationalisme  
wereldvrede"

En zoo zij  
gemeente vi  
lied":

S  
S  
S  
W  
A  
V  
N  
O  
B  
E  
O  
T  
H  
S  
V  
V  
N  
O  
B  
E  
G  
V  
S  
D  
F  
L  
N  
C  
E  
F

„Een bi  
Ach, wat  
figuur van  
mijn aanda  
heeft allen  
leggen inn  
En het hori  
Zoo vluel  
bruggenbou  
zingt. En z  
mogelijk  
werk geloof  
naar hun fl  
niet de ge  
geen christ  
En dat is  
looze oppe  
Luther, ge  
dom gewee  
De anti-b  
gen. En de  
in de Schu  
Oxford toe  
den hier m  
met Woord  
heen. En il  
behoort tot